35,–181.
BOX DA
9037

B.R.H.

LN 715
ex. 1
M

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Serenissimo Principi et Domino,
Dno Christiano IIII Electo Regi
Daniæ et Noruegiæ &c. Domino
meo clementissimo.

Alb. Joh.
minister V. C.
subditiss.

En Trøſt Predicken/

aff Johannis Aabenbarings 14. Capitel/ Som bleff Predicket paa Antuorſkow / den 24. Maij / paa huilcken Dag høylofflig oc Chriſtelig Ihukommelſe / Salige Konning Friderichs den Andens etc. Lijg bleff der fra til Roſkilde henført / At beſtædis til en hederlig Jordefærd oc Begraffuelſe/ Som ſkede den 5. Iunij Anno 1588.

Aff
Albret Hanſſøn.

Kiøbenhaffn.
*CVM GRATIA ET
Priuilegio.*

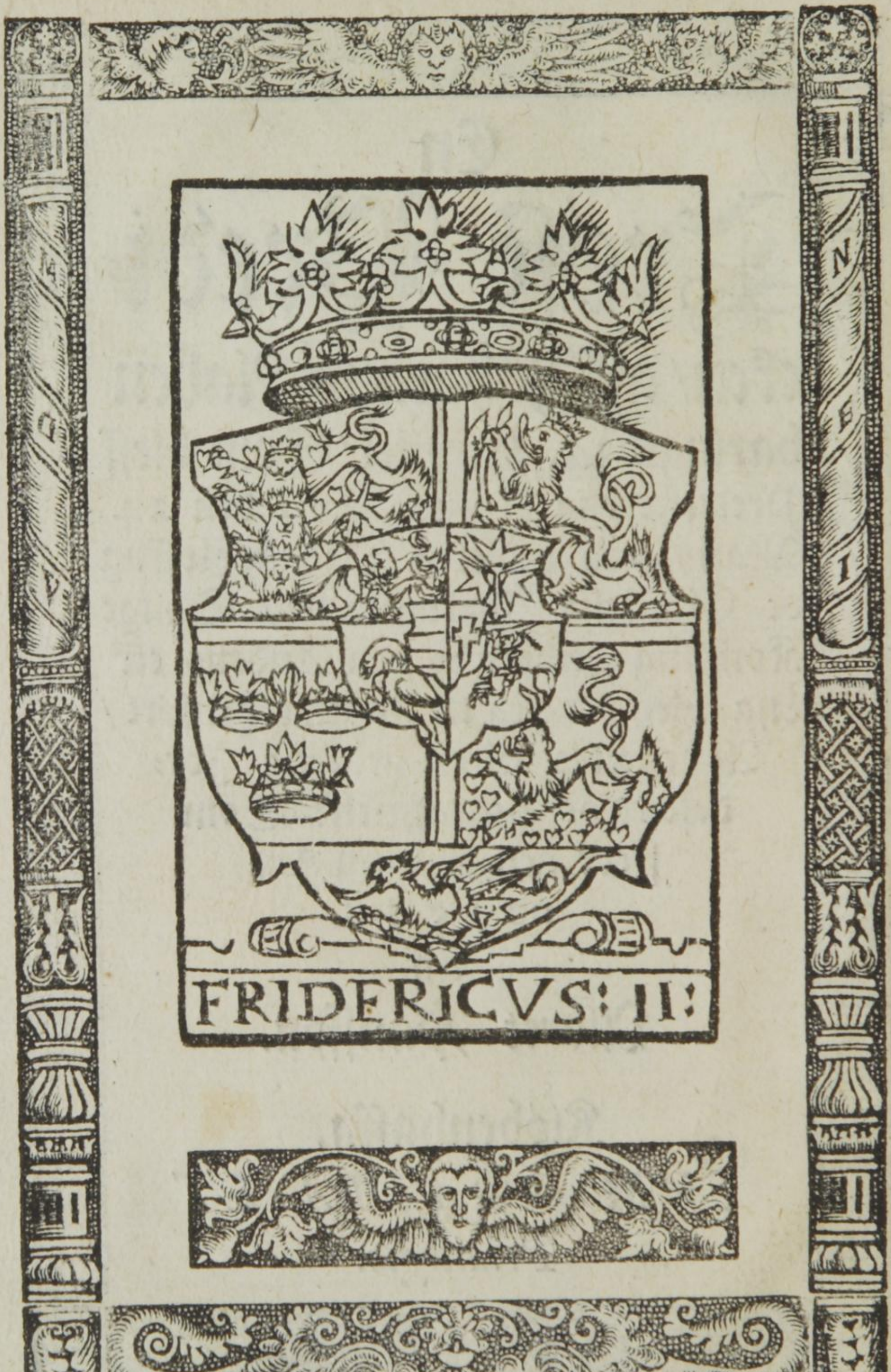
V
D
M
I
E
N
FRIDERICVS: II:

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Stormectige oc Høyborne Førſtinde oc Frue/ Fru Sophie / Danmarckis / Norgis / Wendis oc Gottes Dronning / Indfød i Meckelburg/ Hertuginde i Sleſwig/ Holſten / Stormarn oc Ditmerſken / Greffinde i Oldenborg oc Delmenhorſt / Min allernaadigſte Dronning oc Frue.

HØYborne Førſtinde / Allernaadigſte Dronning oc Frue / eders Førſtelig Naade ynſker ieg vnderdanigſt all Trøſtis HelligAand / i denne eders Naadis Hiertens Bedrøffuelſe/ til at omdrage oc bære det Hellige Kaarſſis Byrde vdi Taalmodighed/ oc at betencke Chriſtelige met de hellige Forfædre/ det hellige Kaarſſis

ſis dyrebarhed / oc met Troens Øyen det at anſee / vdi it ſtadigt Haab til den Barmhiertige leffuendis Gud.

Synderlige Allernaadigſte Dronning / vilde ieg vnderdanigſt haffue eders Maieſtat paamint/om den Kongelige Prophetis Dauids gudelige Tancker / om det Hellige Kaarſſ/ Huorledis hand / icke effter Kiøds oc Blods Forſtand oc vnderuiſning anſeer det / men ſom en opliuſt Guds Mand: Oc lærer eders Naade / oc alle Bedrøffuede / at forlade ſig paa den Leffuende *Pſalm. 68.* Gud: Der hand ſiger / HErre du beuiſte dit Folck en haard ting/ Du haffuer giffuit oſſ en Drick Wijn / at wi tumlede: Men du gaffſt dem it Tegen (eller Bannere) ſom dig frycte / huilcket de opkaſte / Oc giorde ſig frimodige. Huor Dauid hand vil vnderuiſe alle Guds Børn / At om vor HErre end ſkønt ſkencker i for dem / aff Kaarſens ſtercke drick / at de bliffue ſuage / Lige ſom de vilde ſlet falde / oc ſom deris hielp ſlet vaare vde: Saa er hand dog ſaa Naadig / at hand opretter en Bannere ved ſin Naadis Beuiſning / ved huilcken hand igen wil trøſte dem / at de ſkulle bliffue frimodige / der ſom de ickun vdi Troen til hannem / ville bie oc fortøffue denne Banneris Opreyſelſe. Thi de ſom bie effter HErren / de ſkulle jo icke beſkemmis / Pſalm. 25. Oc de ſom haabe paa HERREN /

Pſalm. 125. de ſkulle icke falde / Men de ſkulle bliffue Euindelige ſom Zions Bierg.

Saa affmaler Dauid oc en anden ſteds / alles vor HErre oc Frelſere JESVM Pſ. 75. Chriſtum / ſom en geſtebuds Herre / Huilcken der haffuer it Begere fult aff ſterck Wijn i ſin Haand / oc ſkencker ſine Børn / icke det alt ſammen wd at dricke / Men hand ſkencker dem der aff (ſiger Dauid) det er / huer ſin Maade oc Deel / at jo nærmere en aff Geſterne / ſidder denne Geſtebuds HErre / det er / jo widere it Menniſke er kommet i Kundſkaff / Gunſt oc Wenſkaff met hannem / jo ſnarere falder det hannem til / at dricke aff dette Kaarſſens begere.

Thi Dommen begynder paa *1. Pet, 4.*
HErrens Huſſ: Men diſſ lenger
de Vgudelige ſidde CHRJſto
aff Weyen / diſſ mere ſkulle de
dricke aff Bærmen / ia ſlet wddricke
den (ſiger Propheten) i grunden.
Thi derfor / ſiger HERren / *Hier. 46.*
wil ieg ſtraffe Hedningene / at ieg
vil giøre en ende met dem: Men
met dig Jacob vil ieg icke giøre ende
/ Men ieg vil ſtraffe dig met
maade. Saa vil Dauid de forgiffne
Chriſtne oc Guds Børn
til Trøſt / her giøre forſkel / imellem
det Kaarſſis Begere / ſom
Guds Børn dricke aff / Om *Eſaiæ. 51.*
huilcket Eſaias taler / Oc imellem
Begeret met Vredens Vijn / *Hier. 51.*
iammers oc beſkẽmelſens Kalck / *Ezec. 21.*
ſom Propheterne kalde den / huil- *Habac. 3.*

cken der falder de Vgudelige til at wddricke.

Oc ſaadant Forſkel tiener her til / at wi diſſ trøſteligere / oc willigere tage imod det Begere / der icke kommer andenſteds fra / end fra HERRENS Haand / i huilcket icke er ſkenckt Forderffuelſe/men Naadig ſtraff: Oc ſandelige / ſaa megit diſſ kiærere ſkal dette Kaarſſis Begere være oſſ / oc diſſ wbeſuærligere / Effterdi at den HErre Chriſtus haffuer ſelff druckit der aff / oc ſkiffter det fremdelis wd til ſine Geſter / huer ſin deel / endog icke alle lige. Men ſom det hannem velbefalder/ oc oſſ gaffnligt kand vere / oc wi det bære oc fordrage kunde. Effterdi da allernaadigſte Dronning/ at den HERRE JEſus haffuer oc ſkenckit i ſit Begere for E. N. oc beſøgt E. N. met dette høye Kaarſſ/ huilcket E. N. ſaa vel ſom diſſe Riger oc Lande wederfarit er/ oc høylige bedrøffuer: At hand haffuer henkaldet E. N. oc alles vor allernaadigſte Herre oc Konning fra denne Verden: eders Naade vilde da ſom en ret Chriſten ſaadant Kaarſſ taalmodelige aff Gud anamme/ oc met den Gudfryctige Naemi legget der hen altſammen/ *Ruth.* 1. at ſaadant kommer eder fra HERren/ ſom hun ſagde/ der hun haffde myſt ſin kiere Elimelech/ at HERrens Haand vaar vdgangen offuer hende: Oc der hoſſ vilde eders Maieſtat oc be-

tencke aluorlige / at effterdi det
er Guds beſtilling / oc hans behagelige
Vilie / at E. N. met dette
høye oc ſuaare Kaarſſ beſøgis
ſkulde / Da vil hand oc viſſelige
giffue E. N. krafft oc Naade til /
at bære det Taalmodelig / i it ſtadigt
Haab / til ſin Faderlige hielp
Pſalm. 145. oc godhed. Thi HErren er viſſelige
nær hoſſ dennem ſom ere bedrøffuede.
Oc om hand end ſkønt
Pſalm. 68. legger oſſ en Byrde paa / ſaa hielper
hand oſſ dog igen. Endog
naar Kaarſſit kommer / da lader
det ſig ſee / lige ſom der ſkulde bliffue
Bedrøffuelſe / ſtedſe oc altid:
Dog ſkal Gud der effter / giffue
dem Retferdigheds Fredſommelige
Hebr. 12. Fruct / ſom ere øffuede der
vdi / ſiger Apoſtelen. Oc effterdi /

allernaadigſte Dronning/ ſaadan ſalig Trøſt vdaff Iſraels Kilder oc Guds ſalige Ord ſøgis ſkal/til huilcket E. N. altid Hiertens Lyſt oc Vilie haffuer hafft: Da vilde ieg vnderdanigſt/ lade vdgaa denne lille Trøſt Predicken/ huilcken ieg aff eders Majeſtatis/ ſampt Rigens Raads Befalning predickede/ der eders Naadis oc alles vor allernaadigſte/ nu ſalige Herris oc Konnings Lijg/bleff opført til ſin Begraffuelſis beſkickede ſted/ Baade at ieg her met vilde i nogen maade/ beuiſe min vnderdanigſte Tieniſte/ mod min ſalige Herre oc Konning/ høylofflig oc chriſtelig ihukommelſe: Diſligeſte at ieg aff mit ganſke Hierte ynſker eders

Majeſtat en ſand Hiertens trøſt/ aff Gud Fader/ ved JESVM CHriſtum/ oc den Hellig Aand/ ſaa vel ſom eders Naadis høyborne Herre Søn/ min Naadige Herre oc Printz/ oc det gantſke Herſkaff oc Kongelige Huſſ: At eders Majeſtat end ocſaa vdaff denne trøſtelige Predicken/ huilcken *Iohannes* tilſcriffuer den Hellig Aand ſelff/ ſom er den rette trøſtens Aand/ motte ved hans Hielp/fatte nogen trøſt vdi Hiertet/ imod Sorgens hiertelige beſuæring. Her foruden/at ieg end ocſaa kunde her met tiene diſſe Rigers Raad/ det ganſke Adelſkaff/ Oc menige indfødde Indbyggere ſom alle met eders N. haffue Aarſage til Bedrøffuelſe/

oc haffue aff den gode Gud trøſt behoff oc huſualelſe. Den Allmectigſte Gud / all Barmhiertigheds oc Naadis Fader/ forlæne eders Majeſtat/ ſin trøſtende Hellig Aand for CHriſti JEſu vor HErris ſkyld / til at omdrage Kaarſit vdi en Chriſten Taalmodighed / Oc it ſtadigt Haab: Thi det er ſaa ſaare kaaſtelig en ting ſiger *Hieremias* / at vere Thren. 3. Taalmodig/Oc haabe paa Herrens Hielp. Gud beuare eders Majeſtat / fra all wlycke / lenge oc vel / i languarig Sundhed oc Karſkhed / oc giffue ſin Naade der til / at vor Naadige HERre Printz oc vdualde Konning/ Eders Naadis Elſkelige Herre Søn / motte lenge leffue i Guds

Fryct oc tage til i alle Chriſtelige Kongelige Dyder / Oc vdi ſin tid / baade at indtræde i ſin ſalige Konning Herre Faders Regimente/Oc hans Fodſpor Gudfryctelige at effterfølge / ſit hellige Naffn til ære oc forfremmelſe / Oc diſſe Riger oc Land til beſte/Fred oc forfremmelſe: Saa oc/ at de andre eders Naadis Elſkelige Børn/ vaare Naadige Herrer oc Frøyker / motte i lige maade i Guds Fryct opfødis/ met it langt Leffnit aff Gud velſignis / Oc Guds ære ved dennem fremmis oc formeris. Gud beuare diſſe Rigers Raad/ oc det gantſke Regimente/ trøſte oc huſuale eders Majeſtat / oc dennem raade oc regere/ved ſin Hellig Aand / at alting vdi Regimentet motte Chriſtelige handlis / Oc Retferdelige oc Lyckſalige vdrettis / vdi god Fred oc Rolighed / ſit Naffn til ære / oc diſſe Riger oc Land / til languarig Rolighed oc Fred /

A M E N.

Eders Førſtelige Naadis
wnderdanigſte Tienere
Albret Hanſſøn.

Apocalyp. 14.

OC Jeg hørde en Røſt aff Himmelen ſige til mig / Scriff / Saltige ere de døde / ſom dø her effter i HERREN. Ja Aanden ſiger / at de huile aff deris Arbeyde / Thi deris Gierninger følge dennem effter.

IBlant alle andre Guds Retferdige Vredis Tegen / ved huilcke hand lader det Menniſkelige Køn beſøgis oc paamindis for Syndens ſkyld / er icke dette det ringeſte / men it met de ſtørſte / at hand henrycker dennem/ ſom ere hans Chriſtne Kirckes Pillere / wdi det Verdſlige Regimente / hoſſ huilcke hand haffuer ſelff ſkicket ſin Chriſtne Kircke Herbere/vdi hues ſkød hun legger ſit Hoffuit / de ſom hende ſkulde opfoſtre / holde Guds hellige Ord ved mact / faareſtaa Riger oc Regimenter / Oc ſkicke wdi Guds ſted / Ræt oc Retferdighed: Effter hues dødelige Affgang / meenlige pleyer at følge vnderlig forandring. Saa haffuer oc den Euige Gud / nu hiemſøgt diſſe Riger oc Land / oc henryct fra oſſ / alles vor allernaadigſte Konning oc Herre / Konning Friderich den Anden etc. Huilcken Hiemſøgelſe wi alle mue bekende/at vere en ret Guds Vredis Beuiſning / oc Aarſage til en ret Hiertens Bedrøffuelſe: Saa at wi vel mue ſige met den bedrøffuede Job/ Vor Harpe er *Iob. 30.* bleffuen it Klagemaal/oc vor Pibe en graad: Oc met det bedrøffuede Guds Folck i Caldæa / beklage oſſ/ at wi ſidde bedrøffuede/ *Pſalm. 137.* lige ſom de der ſade hoſſ Babilons Vand grædende/ der de tenckte paa Zion.

Oc ſandelige / Sorgen er diſſ ſtørre / naar wi rettelige offuerueye Aarſagerne / aff huilcke Gud opueckis / oſſ ſaa høylige at ſtraffe / Som ere vore mangfoldige Synder/ oc ſtore Tryghed / til at foracte hans Ord / huilcket oſſ atuarer om ſaadan offuerhengende Guds Vrede/ oc wi dog icke anſee oc acte dette / før end wi det vdi Henderne haffue. Huor off-

Prouer. uer Salomon klager/at der ſkeer
28. mange Herre ſkiffte for Landſens
Synders ſkyld. Diſligeſte
Eſaiæ. Eſaias Prophete/ der hand iblant
3. anden Guds Velſignelſis
vndryckelſe/ truer oſſ/ at HERren
ſkal borttage Stridſmend/
Dommere/ Eldſte/Raadet oc de
Viſe i den Verdſlige ſtat/ ſaa vel
ſom Propheter oc Spaamend/
Oc Aarſagen ſetter hand ſtrax
hoſſ/ Fordi Jeruſalem falder der
hen/ oc Juda ligger der/ efſterdi
deris Tunge oc Gierninger ere
imod HErren/oc de ere genſtridige/imod
hans Majeſtatis øyen:
Derfaare er det icke vnder/ at
ſangen omuendis til Hylen/ oc
grædende Klagemaal/ ſom Propheten
Amos. ſpaaer om. Her foruden
8. foraarſager Gud ocſaa/ Menniſkens

niſkens ſtore Vtacknem̃elighed / ſom icke kende ſaadanne Guds Velgierninger / at hand ſom en Naadig Gud oc Fader / giffuer Konger oc Førſter / languarige oc fredſommelige Regimente / vnder hues beſkermelſe / Menniſkene ſidde trygge / for den Chriſtne Kirckis Fiender / oc vdi god Fred oc Rolighed opfoſtres ved CHRiſti Bryſt / ſom er hans ord oc høyuerdige Sacramenter: Huilcken Velgierning wi jo maa bekende / oſſ her til aff Gud i Himmerige vederfaren at vere: Men wi haffue icke giffuet act der paa / oc ey heller veret Gud tacknemmelige derfaare: Saa findis der oc hoſſ Menniſkene i Verden / ſaa vel hoſſ oſſ ſom hoſſ andre / ladhed oc forſømmelighed vdi Bønen til

Gud / vdi huilcken de ſkulde formane vor HErre Hiertelige / at hand naadelige vilde affuende ſaadanne velfortiente Landſtraffe/ met huilcke hand truer oſſ for Syndens ſkyld. Saadant altſammen/ mine elſkelige/ kunde wi icke ſige oſſ fri for / oc der vdi wſkyldige at vere : Men ſkulde megit heller aff Hiertet gierne bekende/ at wi vel haffue fortient aff Gud /at hand nu icke lenger vilde ſpare oſſ / vor ſalige allernaadigſte Herre oc Konning / oc at wi for vore Synders ſkyld/oc vor ſtore Wtacknem̄elighed imod Gud/ icke vaare verdige til/hannem lenger at beholde.

Derfaare føre wi oſſ nu billige i vore ſørgeklæder/ effter vor ſalige Kongis oc Herris dødelige ge Affgang/ icke at begræde hannem ſom er wbegrædelig / efftердi/hand Chriſtelige er henſkild fra denne Verden/ vdi en ſand Chriſten Tro/ oc it ſtadigt Haab til GVD/ hues Siel nu er ſamlet til alle Salige Guds Børns Siele/ oc alle hellige Engle: Men at wi græde offuer oſſ ſelff / oc offuer vore Synder / oc ſige met Propheten *Ieremia*. Vor Hiertens Glæde haffuer en ende / vor Dantz er omuent til en Grædeuiſe / Vor Hoffuedis Krune er affalden. O wee (ſiger Propheten) at wi haffue ſaa ſyndet / derfor er ocſaa vort Hierte bedrøffuet / oc vore Øyen ere bleffne mørcke. Naar wi oc aluorlige betencke den vnderdanige Metlidighed / huilcken wi vor *Thren.* 5.

høye Øffrighed/ſom de rette Lemmer imod Hoffuedet / ſkyldige oc plictige ere/da gaar oſſ vor allernaadigſte Dronnings Sophiæ Hiertens Bedrøffuelſe ſaa megit mere til Hierte / for hendis Naadis metfødde Mildheds ſkyld/ vdi huilcken hendis Majeſtat ſig altid her til / imod diſſe Rigers oc Lands indfødde Vnderſaatte / Chriſtelige beuiſt haffuer: Diſligeſt oc vor naadige Herre Printzis oc vdualde Konnings Bedrøffuelſe/ſom i ſin Vngdom/ſaa vel ſom de andre/ vort vnge Herſkaff / Herrer oc Frøyker / maa ſagne deris Konning Herre Fader hues Chriſtelige Forſet did aluorlige henſaa / at hand dennem alle/til Guds Fryct/ oc Førſtelige Dyder vilde optucte lade /

ſom hand oc allerede giort haffuer i ſin tid flitelige: Her foruden det gantſke Kongelige ſlectis oc Huſis/ vort elſkelige Raads oc kiere Øffrigheds Bedrøffuelſe / paaminder oſſ oc/ om en metlidig Sorig at bære / Huilcke alle den allmectigſte Gud naadelige ved ſin Hellig Aand trøſte / ſtyrcke / beuare / oc en ſand Taalmodighed forlæne / for JEſu CHriſti vor HERris ſkyld/ at de met den taalmodige Job motte ſige/ HErren gaff/ HErren tog/ HErrens Naffn vere benedidet: *Iob. 1. 2.* Huilcken oc den Hellig Aand i Scrifften priſer/ at hand i all ſin Bedrøffuelſe icke ſyndede / eller giorde noget daarlige. Ville wi oc ved Liuſet beſee/ den gantſke Menigheds Aarſage/ til at beklage ſig offuer deris affaldne ſalige Konning oc Herre / da vil der mere indfalde at betencke / end kaartelige vdſiges kand: Synderlige derſom wi ret vilde betencke / huad for Velgierninger Gud haffuer beuiſt diſſe Riger oc Land ved hannem ſom ſit Redſkaff / ved huilcket / hand oſſ ſin Faderlige godhed vilde bethee: Baade at den Euige Gud / huilcken allene bør æren / haffde giffuit hannem it Chriſteligt Hierte oc Sind / imod ſin Chriſtne Kircke / hende at forfremme vdi Guds Ordis Kundſkaff/oc met it ret Kongeligt mod/ at imodſtaa all falſk Lærdom/ oc at hantheffue det rene liffſalige Euangelium. Derneſt ocſaa at hans naade aff Gud vaar begaffuet met mildhed mod Chriſti Kirckes Lemmer/ baade dennem ſom vdi Kircker oc Scholer lære ſkulle oc mod fattige vedtørendis Menniſke vdi Hoſpitaler / oc andre Huſſarme : Herforuden/at hans Majeſtat vaar Retferdighed tilneyet / at fremme Retferdige ſager / oc imodſtaa huad wretferdigt ſkin haffde : Deſligeſt oc at beuare Fred oc Rolighed / huilcket jo er en aff de ſtørſte timelige lyckſaligheder/ ſom Meñiſkene i Verden vederfaris kand : Oc meget mere/ ſom vdi vor ſalige naadige Herre oc Konning priſeligt haffuer verit / vaare her vel at betencke : Men effterdi ſaadant vdi den ſalige Herris begraffuelſe handles ſkal/ da maa dette her ved paa denne tid beſtaa/ Thi det er ickun mit Forſet at angiffue / huad

Aarſage wi haffue til at ſørge alle oc menige / naar wi anſee / huad for Velgierninger Gud i Himmerige haffuer oſſ i denne vor ſalige Herre / oc formedeſt hannem beuiſt. Hues wi oſſ derfor icke ſaadan Bedrøffuelſe lade gaa til Hierte / Da maa wi vel regnis iblant de ſtenhiertede oc Wfornumſtige / Offuer huilcke Propheten klager oc ſiger / Den
Eſa. 56. Retuiſe omkommer oc der er ingen ſom legger det paa Hierte / Oc hellige Folck bliffue borttagne / oc ingen giffuer act der paa.

Men dog ſkal denne vor høye Offrigheds/ſaa vel ſom den ganſke Menigheds Sorig / icke vere
1. Teſſ. 4. ſom Hedningenis / huilcke der intet Haab haffue: Men wi ſkulle trøſte oſſ igen/oc dette betencke/ at

den allmectigſte Guds Vilie er den beſte / huilcken det haffuer ſaa behaget / at henkalde fra oſſ/ til ſit Rige / vor ſalige Herre oc Konning. Saadant ſkulle wi aluorlige betencke / at wi aff Sorigen icke aldelis ſkulle vndertryckis / Men at den met Trøſten blandis kand: Thi oſſ bør at bære Chriſti Aag paa vore Halſe / *Math. 11.* oc vere hans Faderlige Vilie vndergiffne / ſaa ſkulle wi oc finde Ro for vore Siele: Om hand end ſkønt giorde alle Træene til *Ezech. 21.* Rijſſ offuer oſſ / da ſkulle wi alligeuel icke miſtrøſte / men vere frimodige / oc fatte denne Trøſt / at Guds Børns Hierter end oc mit i Sorigen ere icke foruden Glæde oc Huſualelſe/Effterdi de vide/ at denne tids Pinactighed/ er icke *Rom. 8.*

verd at ligne ved den Herlighed/ ſom ſkal aabenbaris i dennem: Thi huo vil ſkille oſſ fra Guds Kierlighed (ſiger *Paulus*) Drøffuelſe eller Angiſt? Ney (ſiger hand) i alt dette vinde wi langt offuer / for hans ſkyld ſom oſſ elſkſte / Thi ieg er viſſ der paa / at huercken Døden eller Liffuet / huercken Engel eller Førſtedømme / icke heller Mact / huercken det næruerendis eller tilkommendis / huercken høyt eller dybt / oc ey noget andet Creatur / ſkal ſkille oſſ fra Guds Kierlighed / ſom er i JEſu Chriſto vor HErre.

Saa tiener derfaar Guds Børns Kaarſſ dennem der til / *Rom. 5.* ſiger *Paulus* en anden ſteds / at de end mit i Bedrøffuelſe / roſe dem der aff / Efftersi de vide / at drøffuelſe giør Taalmodighed / Oc Taalmodighed giør Forfarenhed / oc Forfarenhed giør Haabet / oc Haabet lader icke beſkemme. Saa haffue wi oc dette haab i vor Bedrøffuelſe / at om end ſkønt/den Almectigſte Gud/haffuer ved den timelige Død nedlagt det Legeme / vdi huilcket den Hellig Aand haffde ſin Bolig/ oc vdrettede meget priſeligt/ Saa leffuer dog den Hellig Aand end nu ſom en wdødelig Gud / huilcken Gud Fader i Himmerige vil oc naadelige metdele vor Naadige Herre Printz oc vdualde Konning/ Til at vdrette ved hans Naade i fremtiden ſaadanne velgierninger / ſom hand ved hans Naades / høylofflig oc Chriſtelig Ihukommelſe / Konning Herre

Fader / diſſe Riger oc Land her til beuiſt haffuer.

Oc effterdi mine Elſkelige / den Time er nu for haande/ paa huilcken wi ſkulle indgaa deñe vor mødſom̃elige oc bedrøffuede reyſe / at føre oc følge vor allernaadigſte/ nu ſalige/ Herris oc Konnings Liig/ til den ſted/ paa huilcken det hederlige i fremtiden til iorde beſkickis ſkal: Da ville wi nu tilforn aff Guds ſalige Ord / lade oſſ trøſte / at wi paa denne ſorigfulde reyſe kunde haffue noget trøſteligt at betencke: Gud ſtyrcke det i alles vore Hierter/ hues oſſ i dag aff Guds Ord bliffuer faaregiffuet/ Amen.

⁂

DEn Hellige Scrifft mine elſkelige/faareholder oſſ atſkillig Trøſt oc Huſualelſe/ met huilcke wi baade offuer de affgangnes Død oſſ trøſte kunde / Saa oc / mod den timelige Død ſom oſſ alle faareſtaar. Thi hun lærer oſſ/ at Dødſens Aarſage/ ſom er Synden / er ved CHriſti Død borttagen/ Saa at huercken den timelige eller euige Død/ſkal kunde ſkade nogen aff dennem / ſom ſig der ved/ vdi Troen til JEſum CHRiſtum fortrøſte: Thi Døden er vdi Seyer opſlugen/ oc haffuer icke mere mact. 1. Cor. 15. Denne Trøſt giffuer oſſ den Hellig Aand ſelff hoſſ Propheten/ der hand indfører CHRiſtum/ talendis trøſtelige for oſſ imod Døden. Død ieg vil vere dig en Forgifft/ Oſe. 13.

Helffuede ieg vil vere din Peſti-
lentz. Huor ved oc Dauid trøſter
Pſalm. ſig oc ſiger: Min Siel ver nu til
116. freds igen / Thi HErren giør
vel mod dig: Thi du ryckte min
Siel fra Døden / mit Øye fra
graad / min Fod fra ſkrid / Jeg vil
vandre for HErren i de leffuen-
dis Land. Saa lærer oc Guds
Ord oſſ / at wi baade vdi Døden
oc effter / haffue en Naadig Gud /
ſaa at den Retfærdige / end vdi
Prouer. Døden haabis. Diſligeſte oc at
14 Døden ſkiller oſſ icke fra Gud /
ſom tilforn aff Paulo beuiſt er /
effterdi at ingen ting kand ſkille
oſſ fra hannem: Om ieg end van-
drede i mørckhedſens Dal (ſiger
Pſal.23. Dauid) da frycter ieg ingen V-
lycke / thi du eſt hoſſ mig: Men
at Døden er meget mere en van-
dring

dring met Gud/ en bortgang til *Gen. 5.*
Fædrene / en forſamling til det *2.Re.22.*
ſalige Folck/ en Søffn/ Kiødſens *Deu.32.*
huile vdi Haabet / it Herbere oc *Pſal.16.*
ſoffuekammer. Saa giffuer oſſ *116.*
ocſaa Guds Ord denne Trøſt / *Eſa.26.*
At Døden kommer icke noget
Guds Barn aff hendelſe / men
aff Guds vilie: Oc den Hellig Aand
ſiger / At Moſes døde vdi
Moabiternis Land/ ſom HERren *Deu.34.*
befalede hannem. Naar vor
HERre velſigner it gudfryctigt
Menniſke met it langt Leffnet /
da veed hand / at HERren er *Deu.30.*
hans Liff oc lange Alder: Henrycker
oc Gud it Menniſke i ſin
Vngdom / da haffuer hand at
trøſte ſig met Job/ at it Menniſke
haffuer ſin beſtemmede tid / oc *Iob. 14.*
hans Maanedis Tall ſtaar hoſſ

Gud / ſom haffuer ſet hannem it
Maal / Huilcket hand ſkal icke
offuergaa. Saa er oc denne vor
høye Trøſt/at wi vide / at wi for-
medelſt den timelige Død befries
fra alt Ont / oc i ſaa maade / er
Eccls. 7. Dødſens dag bedre end fødelſens
dag/der er dog ickun idel ſtrid paa
Jorden i it Menniſkis Leffnit/Oc
Iob. 7. hans dage ere lige ſom en Dag-
løners.

Endelige trøſte wi oſſ her met/ at deris Siele ſom døde ere vdi HErren / ere ſalige: Om huilcken Trøſt denne oplæſde Text aff *Iohannis* Aabenbarings 14. Capitel/ oſſ til videre Trøſt vnderuiſe ſkal / Oc at vore Legeme ſkulle opſtaa til en Euig Glæde / effter at de haffue vdi Graffuerne huilet fra deris Arbeyde. Om denne ſidſte Trøſt vil nu den hellige *Iohannes* i dag faareholde oſſ en trøſtelig Lærdom / ſom er ſaare fornøden Guds Børn at vide/ huilcken wi ville affdele vdi Try beſynderlige hoffuitſtycke.

I. Det Førſte ſkal vere her om / Huorledis Guds Børn ſkulle anſee Døden: icke effter Fornufftens / eller Kiøds oc Blods vrange Mening/Men effter den Hellig Aands Vnderuiſning/huilcken/der aff Himmelen i Guds Ord / lærer oſſ dennem ſalige at være / ſom dø vdi HErren.

2. For det Andet / huad det hider at dø i HErren / Oc huorledis it Menniſke kand bliffue deelactigt / i de Gudfryctige Sielis ſalige Tilſtand / Oc befries fra de Wgudeligis Fordømmelſe.

3. For det Tredie: At dennem er Huile vederfaren / aff deris Arbeyde oc Wro / ſom vdi en ſtadig Tro ere affſkilde fra denne Verden.

Det Førſte.

EFfterdi Johannes wil tale om en Sag/ ſom Menniſkelig fornufft icke begribe kand/ ſom er / At Døden er icke Guds Børns ødelggelſe / Men meget mere en bortgang til Salighed / oc haffuer imod ſig/ icke alleniſte det gantſke kiødelige Menniſke / ſom ſaadan en Lærdom icke kand giffue mact/Men end ocſaa Sathan ſelff / ſom denne Lærdom er fiendſk / oc vilde gierne / At alle Menniſke ſkulde miſtrøſte / lige ſom de ved Døden ſkulde henriffuis fra all Glæde til euig Jammer: Da giffuer den hellige Apoſtel her i Begyndelſen faare / At ſaadan Predicken ſom hand vil fremſette / er icke hans / eller noget Menniſkes / Men at den er kommen fra Himmelen/ oc at den HelligAand haffuer befalet hannem ſaadant at tale/ for huilcken Kiøds oc Blods forſtand / ſom dog mørck er / Ja Sathan ſelff met all ſin modſigelſe maa endelige vige.

Huad Menniſkelig fornufft belanger / naar den anſeer Døden/ eller naar it Menniſke effter Kiøds oc Blods vnderuiſning / tencker paa Døden / eller taler om hannem/ Da forfarer mand icke andet/end at Døden er uaturens ødeleggelſe / oc Legemens oc ſielens bedrøffuelige ſkilſmiſſ fra huer andre: Huilcket endog det (effter naturlige vilkaar at tale)er vel ſaa : Dog veed icke fornufften naar den icke aff Guds Ord veyledis/enten huorfra Døden kommer/huad hans Aarſage er/ eller huor ved mand ſig i Døden haffuer at trøſte. Thi naar fornufften begynder at raadſla met ſig ſelff/ end ocſaa i de viſe i Verden / om Dødſens vilkaar/ da offuertaler hun ſomme/ at det er fornøden at Menniſken ſkal dø/ lige ſom Døden vaare ſaa ſkabt i Naturen/oc ſaa ordinerit aff Gud/at Menniſken ſkal endelig engong dø: Effter di huad engong født er/maa ocſaa engong forgaa: Huilcken mening der dog aldelis er imod Guds Ord / Huilcket der klarlige giffuer tilkende/ at Menniſken ſom i Begyndelſen er ſkabt effter Guds Billede / Det er / i Guds Bekendelſe/ Vilie/ Lydighed oc Hellighed/ hand er oc ſkabt vdødelig/

Derfor er jo icke Døden en ting ſom ſkabt er/eller aff Guds Ordning i Begyndelſen ſaa beſkicket: Thi det er baade den Guddommelige Majeſtat fornær talet/ at hand ſom er Liffuit/ſkulde ſkabe Menniſken til Døden. Herforuden er det oc miſtrøſteligt/ſynderlige for Guds Børn/ at Menniſken ſom dog er det ædelſte Creatur/iblant alle de Gud ſkabt haffuer/ ſkulde icke vere fra beeſter atſkild / men i alle maade dennem vdi Døden lig/ oc deris Vilkaar vndergiffne.

Andre vnderuiſer Fornufften/ At lige ſom alting ſkeer aff Hendelſe / oprinder oc forgaar igen/ ſaa er det oc met Menniſken/huilcken der kommer aff Hendelſen/oc døer aff hendelſen : ſaadant er oc ſtrax imod Guds Ord/ Thi der falder jo icke en ſpurre ned paa Jorden vden Guds vor Himmelſke Faders Vilie.

Naar nu Fornufften paa det kaaſteligſte vil giøre det / oc ſkære ſit meſterſtycke / Da viſer hun oſſ hen til den ſuage Naturis ſkrøbelige Vilkaar / huilcken der ſaa aff Siugdom oc tilfaldende Kranckhed bliffuer ſuag / At naar hun icke lenger ſtaar til at hielpe / da maa endelige Døden følge effter: Oc endog denne mening er meget fornufftigere end de andre / dog er den icke ſaa nockſommelig ſom det ſig burde: Efterdi her anſees icke / huorfra denne Naturens forkrenckelſe kommer / ey heller huilcken den rette Dødſens Aarſag er. Offuer alt dette ſom nu ſagt er / er dette det forſkreckeligſte / at mange Kiøddelige Menniſke / vdſla ſlet Dødſens betenckelſe aff deris ſind / oc icke alleniſte daarlige mene / At mand ſkal vere wbekumret / meget at ſpøre oc fritte effter Døden oc hans Aarſage: Men end ocſaa raade til at leffue it ryggeløſt Leffnet / i Kiødelig Lyſt oc Begering/ At mand end kand haffue nogen Lyſt i Liffue / effterdi Døden vil dog tilige nock fortrenge all Liffſens Lyſt. Saadañe Menniſke bliffue vdi Synden varactige / oc ere wfornufftige beeſt lige / tage ſig intet andet til / end Vellyſt / Oc foracte ſaa Guds Vrede oc Dom / oc ere endelige Aarſage til deris egen Fordømmelſe. De andre ſom icke anſee Døden met andre end Fornufftens Øyen/ haffue Aarſage at fortuile vdi Dødſens nød / oc at anſee Gud i Himmerige ſom en Tyran/ Huilcken der ſkulde haffue ſkabt Naturen til forderffuelſe: Eller oc at Gud ſkulde icke meget ſkytte om ſit Creature/ huilcket hand i Begyndelſen haffuer ſkabt ſaa ſkickeligt oc deyligt for andre. Huem fordi rettelige vil vere vnderuiſt her om / huad Døden er / huad hans Aarſag er/ huorledis mand hannem ſkal anſee/oc huor ved it Menniſke ſig haffuer i Døden at trøſte / hand ſkal endelige raadſpøre ſig anden ſteds. Saa lærer oſſ derfor Guds hellige Low / at det henger langt anderledis tilſammen / end ſom tilforne ſagt er/ at Døden er icke

allene/ Legemens oc Sielens bedrøffuelige
ſkilſmiſſe oc fortrengelſe
fra huer andre/ eller Naturens
forſtyrring: Men at den er
Gen. 2. en ret Guds Vredis beuiſning/
Rom. 5. oc en heffn offuer Synden/ huilcken
her begynder/ oc hiſſet vil
bliffue en euig Død/ om mand
der icke ſøger middel oc Raad til.
Dette forſtaar vel Dauid Prophete
ſig paa/ der hand ſiger: Det
Pſalm. giør din Vrede/ HERre/ at wi
90. ſaa forgaa/ oc din Grumhed/ at
wi maa ſaa haſtelige bort/ Thi
du ſetter vore Miſgierninger for
dig/ vore wbekente Synder i Liuſet
for dit Anſict: Derfaare fare
alle vore Dage hen i din Vrede.
Ocſaa henſeer Dauid her til
Moſen/ huilcken der beſcriffuer
huad den euige Guds Ord vaar

til det første Menniſke/ der hand ſagde: Paa huilcken dag du æder *Gen. 2.* aff det Træ ſom giffuer Forſtand paa ont oc got/ da ſkalt du viſſelige dø. Saa taler oc Paulus lige met Moſe oc Dauid / oc kalder Døden Syndſens ſold. *Rom. 6.* Denne Dødſens anſeelſe/ effter Lowens vnderuiſning / endog den er forfærlig / ſaa er den dog gaffnlig/ ſynderlige for Guds Børn: Thi hun giffuer dem Aarſag til at kende dem ſelff / oc deris forkrenckelige Natures vdſpring/ at kende Synden oc Syndſens Herredømme oc verſtyggelighed/ for den euige Gud / huilcken der ved Døden retferdelige Synden ſtraffe vil/ at de der aff kunde lære at giøre Poeniteutze. Endelige vil der en anden Dødſens anſeelſe til/aff Euangelij vnderuiſning/ baade imod denne Fornufftens mørcke ledſagelſe / Diſligeſte oc mod den bedrøffuelige Dødſens Speyel i Lowen/paa det it Menniſke kand oprettis igen/ oc hans tuilraadige oc bedrøffuede Hierte kand bliffue frimodigt oc trøſtigt: At hand kand ſee igennem Lowen ind i Euangelium / huor hand finder Guds Søn JEſum CHriſtum / huilcken allene haffuer taget Dødſens bitterhed til ſig / at alle de ſom tro paa hannem / ſkulle icke bliffue i Døden / Men igennem Døden trenge ſig til det euige Liff oc Salighed / oc bliffue Helffuedis Formaledidelſe quit.

Her om vil nu Johannes i vor oplæſde Text lære oſſ/oc fører her en anden Predicken ind om Døden/ paa huilcken Kiød oc Blod forſtaar ſig icke: Oc formilder Lowens forfærlige vnderuiſning i det hand lærer oſſ/ at Døden er en bortgang til det euige Liff oc Salighed / der hand ſiger: **Salige ere de døde.** Thi Dødſens Nature i de Gudfryctige er forandret/ſaa at den nu icke mere ſkal vere dennem ſkadelig/ men gaffnlig til det euige Liff / oc en rolighed oc huile fra alt Arbeyde jammer oc genuordighed.

Denne Predicken ſiger Johannes kommer icke fra Kiød oc Blod/ eller aff Menniſkelig Viſdom / men fra Himmelen / oc er en Guddommelig Lærdom/ huilcken Aanden taler / det er den HelligAand/ Sandheds Aand/

huilcken der icke kand bedrage: Oc effterdi den kommer fra Trøſtens Aand/ da er den oc oſſ predicket til Trøſt oc Huſualelſe/paa det wi icke ſkulle forſære oſſ for Døden / men effter Guds Vilie vdi Taalmodighed foruente hannem: Oc ſaa berede oſſ/at wi trøſtelige/ oc met glæde/kunde beſlute vort endeligt / oc offueruinde Dødſens Bitterhed. Thi denne Trøſt faaregiffuer Aanden oſſ oc ſiger: **Salige ere de døde.** Oc lærer oſſ her met/ at alle tro Chriſtne / da førſt komme til den rette lyckſalighed / ia til den rette glæde oc ſalighed/naar de ved den timelige Død bliffue henkallede.

Her indfalder nu den trøſtelige Lærdom / om Guds Børns Sielis glædelige tilſtand/ effter

denne timelige Død / huilcke der icke tillige met Legemene forgaa oc bliffue til intet: Thi Sielen er it Aandeligt væſen i Menniſken/vdaff Gud ſkabt til vdødelighed. Derfor naar it Gudfryctigt Menniſke døer / Da ſkilles Sielen fra Legemet / oc anammis aff Gud vdi en beſkicket ſted/ indtil den Yderſte dag/naar Legemet ſkal opueckis / oc igenkomme til ſin egen / oc til ingen fremmet Siel. Diſſimellem ſiger Johannes/ ere de ſalige/ det er i Salighed oc glæde anam̃ede/oc i Guds foruaring: At naar Guds Børn antuorde deris Siele vor HERre til troer hende/ da ere de ocſaa i Guds Haand / Som Dauid / Pſ. 31.
Salomon oc Chriſtus ſelff klar- Sap. 3.
lige giffue tilkende. Thi lige ſom Luc. 23.

den Allmectigſte oc naadige Gud
i dette timelige leffnit beuarer de
Retferdigis Siele / Som Da-
uid ſiger: Saa beuarer hand den-
Pſ. 97. nem oc i det euige Liff / huor de
huercken ſkulle hungre eller tør-
Eſaiæ. 49. ſte / ingen Hede eller Soel ſkal
brende dennem/ Thi HERren er
miſkundelig offuer dennem / ſom
da alt haffuer afftørret graaden
Eſa. 25. aff deris Anſicte / oc borttagit de-
ris forſmædelſe/ at døden ſkal icke
Apoc. 21. mere vere/ icke heller Sorig/ oc ey
ſkrig/ oc ey heller Pine: Der ſkal
Eſa. 60. HErren vere deris euige Liuſſ/ oc
deris Gud ſkal vere deris priiſſ.
Saadan Guds Børns Sielis
ſalige foruaring/ kalder Chriſtus
Luc. 23. hoſſ Lucam/ Paradiſſ/ det er ſaa-
dan en euig glædis ſted / der ſom
wi ſkulle haffue offueruettis glæ-

de / ia

de/ ia mere end hiertet i deñe Verden betencke kand eller ynſke. Her vdaff er nu klarlige at forſtaa/ at de tro Chriſtnes Siele/ ſaa ſnart ſom de ſkilles fra Legemet/ bliffue de henførde i Abrahams ſkød/ det er/ paa den ſted/ der ſom det gaar dem vel/ oc der ſom de ere fri fra alt ont/ fra all fare oc wlycke/ oc foruente Legemens igenkom̃elſe/ oc ſammenføyelſe/ met huilcke de Guds oc JEſu Chriſti Rige ſkulle nyde oc arffue/ oc met Retferdighedſens oc Glædens Krune bliffue prydede. Men tuert imod de Wgudeligis Siele/ naar de bliffue ved den timelige Død/ fra timelig glæde/ vndryckte/ ſaa gaar deris elendighed førſt an/ de bliffue henryckte til Pinens ſted/ til euig wro/ fryct oc forſkreckelſe for den yderſte dags tilkommelſe/ paa huilcken deris Legeme ſkulle vdi bedrøffuelſe ſamlis til deñem/ Dan.12. oc til euig ſkendſel opſtaa / oc ſaa Eſa.66. ſammen vere wdi Pinen deelactige: der ſom deris Orm ſkal aldrig dø / oc deris Ild ſkal aldrig vdſlyckis.

Lader oſſ derfor/ mine elſkelige / altid haffue diſſe Johannis trøſtelige Ord vdi Hierte oc Hukommelſe/ **Salige ere de døde ſom dø vdi HErren**. Thi ſaadan krafftig Trøſt om Sielenis wdødelighed / oc deris glædelige tilſtand i Guds foruaring/ er oſſ en Lægedom imod Dødſens fryct/ oc der til giffuen aff den Hellig Aand/ at wi der ved ſkulle vederquege oſſ/ naar Dødſens Betenckelſe forfærer oſſ. Thi derfor ſiger

ger oc Johannes/ at Aanden icke alleniſte talede ſaadant til hannem / at de døde ere ſalige / ſom dø vdi HErren / men Aanden ſagde oc/ Scriff: Ved huilcket Ord Johannes fick Befalning/ at vdſprede denne trøſt videre/ til den Chriſtne Kircke / oc baade mundelige oc ſcrifftlige at kundgiøre den: At Gud ſom er de *Exod. 3.* leffuendis oc icke de dødis Gud/ haffuer ſine Børns Siele i ſin Foruaring / hoſſ huilcken allene er Salighed. Saa ſkulle wi derfor met Johanne ſcriffue denne Trøſt / oc icke allene i Bøger befatte den / men vdi Hiertet / oc vide / at ſaadant er derfor ſcreffuit/ At wi ſkulle haffue Haab for- *Rom. 15.* medelſt Taalmodighed oc Scrifftens Trøſt.

Der hoſſ ſkulle wi oc tacke vor naadige Gud oc HERRE / ſom oſſ arme bedrøffuede Syndere / ſaa høylige oc hiertelige vilde lade trøſte ved ſin Hellig Aand i Euangelio / at wi icke i Dødſens Frygt oc Nød forſmecte ſkulde / men motte finde Trøſt / Lærdom
1.*Tim.*3. oc Vnderuiſning i hans Salige Ord / At om wi end ſkønt alle engong ſkulle ſmage den timelige Død / effterdi wi ere alle Syndere / Saa vide wi dog/ at wi haffue en naadig Gud i Himmelen / huilcken wi kunde befalle vore ſiele / Som oc gierne vil anamme dennem / oc vdi euig Glæde giøre ſine kiere Børn deelactige / ſaa mange ſom i en ſtadig Tro ſkilles fra denne Verden / oc dø vdi HERREN.

Nu ville wi fremdelis høre oc lære i den Anden part aff Johanne / Huad det er at dø vdi HErren / oc huorledis it Menniſke ſkal ſtille ſin ſag an / at hand baade kand ſalige dø vdi HErren / Oc hans Siel kand bliffue deelactig i de Gudfryctige Sielis Glæde / oc befries fra de wgudeliges fordømmelſe.

Det Andet.

EFfterdi Johannes taler om dennem beſynderlige ſom dø vdi HErren at de ere ſalige / da wil hand oc haffue giort ſkilſmiſſ imellem det Folck ſom dø vdi HErren / huilcke Salighed vederfaris / oc imellem dennem ſom icke dø vdi HERREN.

Her giøris det behoff mine Elſkelige / At wi giffue flittelige act paa / huad det er at dø vdi HERREN: Som er/ vdi en ſtadig Tro til JEſum CHriſtum at ſkilles fra denne Verden / Oc her til viſſelige at forlade ſig / at JEſus CHRiſtus er vort Liff / huilcken der leffuer i oſſ / den ſom haffuer taget macten fra Døden/ 2.*Tim*.1. oc ført Liffuit/ oc it wforgengeligt Væſen i Liuſet formedelſt Euangelium / vdi huilcket oſſ tilbiudis Naade / Syndernis forladelſe oc Salighed / Huilcken oſſ er forhuerffuet ved JEſum Chriſtum: At om wi end haffue veret i vor Liffs tid ſkrøbelige Menniſke / oc Synden haffuer tit oc offte yppet ſig i oſſ/ ſaa tro wi dog/ at efterdi wi aff ydmyghed/ begere Naade for Chriſti ſkyld / i Troen til hannem / da vil GVD Fader anamme oſſ / ſom ſine egne Børn / oc metdele oſſ det Euige Liff / efterdi hans Søn er vort Liff / oc haffuer forhuerffuet oſſ Naade / Syndernis forladelſe / Retferdighed oc Him̃erigis Rigis Arffuedeel aff Faderen ved ſin Fortieniſte.

Huilcket Menniſke / ſom paa denne Fortrøſtning / i it faſt haab oc Taalmodighed / giffuer ſig i Døden / effter Guds Vilie / hand døer vdi HErren / oc Salighed vederfaris hannem: Men tuert imod / de ſom icke dø vdi HErren / det er de ſom vdſla Troen til CHriſtum / ville icke acte hans tilbudne Naade i Euangelio / de fortuiffle i deris Synder: Oc der hider det / Fortabte ere de ſom icke dø vdi HERREN.

Huem nu derfor gierne vil dø vdi HErren/oc vdi Salighed anammis/ hand ſkal endelige tilforn ocſaa leffue vdi HErren / den ſtund hand i dette timelige Liff omgaas. Thi den Gamle Adams Leffnit kand icke behage Gud/ oc fører icke andet met ſig / end det ſom Gud mishager. Efterdi Gud kendis icke i ſaadant it Leffnit/hand anammis icke i ſaadant it Leffnit / oc der til driffuis der vdi Synd/Skam/Laſt oc all Vgudelighed/ſom kendis paa deris Leffnet / huilcke der huercken ſkytte om Gud eller Menniſke. De ſom føre deris Leffnit i Guds Ords foractelſe / i kiødelig lyſt / i Vretferdighed / oc den Fattigis

Fortryckelſe ved vold oc tyranni: Oc ville alligeuel kaldis Chriſtne/oc berømme ſig / at de ville oc dø ſalige vdi HERren: Oc ſom dog icke haffue lyſt oc vilie til / at leffue vdi HErren/ det er at ſkicke ſig ſom Chriſtne Guds Børn / vdi Guds Fryct at leffue / oc at føre it gudeligt Væſen: Men heller haffue lyſt / til at leffue vdi Sathan / oc effterfølge mørckens Førſte/ i alt det ſom ont er / huilcket Gud kand vere til vanære / oc dennem ſelff ſkadeligt paa Saligheds vegne. Dette er iammerligt at betencke/at iblant dem ſom Guds Børn ville kaldis / findis ſaadane Epicurer oc trygge Menniſke/ huilcke icke acte Guds Vrede/ Dom oc euig ſtraff: Men end fordriſte ſig til oc ſige / At HER-

ren

*Zoph.*1. ren giør huercken ont eller got / det er / hand beløner icke de gode met got / oc ſtraffer icke heller det ſom ilde giøris : De giøre deris Pact met Døden / oc it Forbund *Eſa.* 28. met Helffuede (ſiger Propheten) oc ſige: Naar en Flod kommer/da ſkal hun icke ramme paa dem etc. Andre lade ſig vel ſee / oc ſiunis lige ſom de ſkulde vilde hiertelige gierne tiene vor HERRE/ elſke hans Ord oc Euagelium: Men de leffue dog icke i HERren / thi de ſtole mere paa deris egen Viſdom oc Hellighed / end de forlade ſig paa Guds Naade oc Barmhiertighed/ Oc foracte Troen til Chriſtum/ oc kende hende icke for det rette Saligheds middel: Vdi huilcke Hoffmod faar ſaadan offuerhaand / at de foracte Guds

Velgierninger/ oc miſbruge dennem imod Guds vilie. Saadañe Menniſke/om de end ſkønt for deris vduortis Helligheds ſkyld/ haffue ſtor anſeelſe for Verden/ ſaa leffue de dog icke i HErren: Dø de/da dø de icke heller i HErren/ men maa forgaa oc fortabis i all deris Viſdom/ære oc anſeelſe/ſom Guds Fiender/oc hans kiere Søns JEſu CHriſti foractere: Oc naar de engong met Døden hiemſøgis/ Saa bliffue de vtaalmodige/knurre imod Gud/ at hand giør dennem vræt/ efterdi de ere Retferdige/ oc maa dog ſaadant lide.

Saa ſkulle derfor Guds Børn vide/at de da viſſelige leff- i HErren/ oc kunde ſalige dø vdi hannem: Naar de aff Lov-

ens Predicken førſt lade ſig lære/
at de aff Naturen ere arme ſyndere
/ oc wduelige aff den gamle
Pſ. 14. 53 Adams Art / til at giøre det ſom
Gud behage kand: Oc at dem
Rom. 3. fattis den Rooſſ / ſom de ſkulde
haffue i Gud: De ere døde i ſynden
/ oc i ſaa maade høre hen til
Eph. 2. Fordømmelſen. Derfor ſiger oc
Dauid. HERre der ſom du vilt
Pſ. 130. tilregne Synden / huo kand da
bliffue beſtandig? Item HERre
gack icke til Dom met din Tienere/
Pſ. 143. thi der er ingen ſom leffuer /
retferdig for dig. Derneſt / naar
de aff Euangelio lade ſig vndervnderuiſe
/ at Gud aff Naade /
gierne anammer arme Syndere/
forlader dennem deris offuertrædelſer
oc Miſgierninger / oc
ſkencker dem det Euige Liff / for
JEſu

JESV CHriſti ſin kiere Søns ſkyld/ huilcken for Syndere død er / oc ved ſit Blods Vdgydelſe haffuer forhuerffuit dennem alle Syndernis Forladelſe oc det euige Liff/ ſom tro paa hannem. Huem derfor nu ſaa kender ſig ſeff / oc ſine Synder / oc finder ſin Jammer oc Elendighed/hand holde ſig ickun til CHriſtum met en ſtadig Tro oc tillid til hannem/ huilcken der oſſ er bleffuen aff Gud til Viſdom / oc Retferdighed oc Hellighed/ oc Genløſning: oc allene er en Betalning for vore / oc den gantſke Verdens Synder: Saa bekommer hand vden all tuil formedelſt hannem Forløſning fra alle Synder/ fra Døden / fra all Sathans vold oc mact/ oc fra den euige Død oc

1. *Cor.* 1.

1. *Ioh.* 1.

E For-

Act. 10. Fordømmelſe. Thi om denne vidne
alle Propheter/ at alle de ſom
tro paa hannem ſkulle bekomme
Syndernis Forladelſe formedelſt
hannem. Effterdi der er io intet
Act. 4. andet Naffn/ vdi huilcket wi kunde
bliffue ſalige / vden dette allene.
Her til hører oc en Chriſten
flit til at høre Guds ſalige Ord/
at bede oc paakalde Gud / oc at
holde ſig til de høyuærdige Sacramenter
/ oc at it Menniſke i
ſit gantſke Liff oc Leffnit / legger
vind paa it Chriſteligt Væſen:
At mand icke met den wgudelige
Verden forglemmer vor HErre
/ ſig ſelff / oc ſin fattige Neſte:
Oc ſaa endelig at mand taalmodelige
lider huad Gud i Himmerige
oſſ her i Verden effter ſin Faderlige
Vilie tilføye vil. Saa leff-
ue

ue wi ret i HERren / ſaa kuñde wi oc dø vdi HERren / Naar Gud vil henkalde oſſ / oc vore Siele ſkulle aff HERREN anammis / Oc dennem ſkal Salighed vederfaris: Ellers er der intet middel / ved huilcket wi kunde bliffue forløſte / fra all Legems oc Siels Jammer oc Elende / oc komme til euig Ro / Fred oc Saligheds glæde i det euige Liff / Oc bliffue Guds Børn oc arffuinge / oc CHRiſti metarffuinge.

Det Tredie oc ſidſte.

HER indfører nu den Hellig Aand end en Trøſt / imod Dødſens Forſkreckelſe / oc lærer oſſ / at de ſom dø vdi HERren / huile aff deris Arbeyde.

Det ſiunis vel / ſynderlige for dennem ſom nu allerede haffue aff GUDS Ord bekommet ſmagen paa det Euige Liff / At det haffde verit nock at faaregiffue denne eniſte Trøſt / At de ere Salige ſom dø i HERren: Efterdi der kand vnder Saligheds Ord beſlutis / huad ſom heldſt lyckſalighed it Menniſke baade i Døden oc effter Døden vederfaris: Men effterdi Kiød oc Blod i mange Menniſke tage offuerhaand / oc vil ſaa nødigt lade ſig offuertale engong at dø / oc kand icke begribet / at der ſkulde vere større lyckſalighed til / end at leffue lenge her paa Jorden: Da vil nu Johannes haffue ſaadanne Menniſke førſt paaminte / om Menniſkelige elendige Vilkaar /

at it Menniſkes Leffnet her paa Pſalm.
Jorden er idel møye oc arbeyde. 90.
Nu er io icke it Menniſke der til ſkabt / at hand ſkal vere en euig Træl i Verden: Huorfor (vil Johannes ſige) begerer da it Menniſke ſaa lenge at ſlæbe oc træle / effterdi hand formedelſt den timelige Død kand befries fra ſaadan Møye oc Arbeyde? Saa paaminder dog Johannes oſſ icke derfor om vort Leffnetz Elendighed / at hand vil bedrøffue oſſ / eller at hand ſlet vil foracte dette timelige Liff: Men at hand her met vil opuecke oſſ at giffue act paa / huad dog it Menniſkis timelige Liff er at regne / imod det euige Liff: At her er Arbeyde / der er Huile / Her er Wro / der er euig Ro / Her er idel ſøgne dage /

der er en euig Sabbath: Oc alligeuel elſker it Menniſke ſaa høylige dette timelige Liff / langt offuer det euige Liff oc Salighed/ oc ynſker ſig at det motte bliffue languarendis/ huilcket dog icke er mueligt. Thi det ſtaar icke i noget Menniſkis mact at vduelle ſig it langt Leffnit: Hand gaar op ſom it Blomſter / ſiger Job / Oc forgaar ſom en Søffn oc en Drøm. Derneſt er dette den HelligAands Forſet/at hand ved denne Paamindelſe vil giøre oſſ en Forlengelſe oc attraa effter det euige Liff oc Salighed / fra dette timelige Liff: At vore Hierter icke ſkulle henge ſaa hart ved det forgengelige / men ſtunde effter det wforgengelige / fra det wrolige Leffnit/til euig Ro oc Huile. For det ſidſte vil hand oc giffue oſſ dette trøſtelige her met at betencke / At om wi end ſkulle allehaande Jammer / Møye oc Arbeyde vdſtaa i denne Verden for Syndens ſkyld: Saa haffue wi dog denne Trøſt/ at ſaadant altſammen ſkal affſkaffis / Oc at Guds Børn ſkulle huile aff deris Arbeyde / Oc all deris Møye ſkal haffue en ende / naar de ved Døden nedleggis.

Her ville wi nu derfor anſee/ huad det er for it Arbeyde Johannes her om taler. Mange Menniſke mene at der haffuer ingen Arbeyde/ vden de ſom Fattige ere / huilcke der trenge til at fortiene deris Brød/ oc maa daglige Pſ. 127.
træle der faare: Men wi ſkulle vide / at der er viſſelige an-

Gen. 3. det Arbeyde til/end det ſom Menniſkene
Exo.20. er paalagt/til det daglige
Deut .5. Brød at fortiene. Thi her er oc
iuduortis Arbeyde oc Trældom /
ſom er den idelige Kamp oc ſtrid
imod Synden/Døden/ Helffuede
oc Sathan/ ia imod vort eget
Kiød oc Blod: Saadanne Fiender
ſkaffe oſſ nock at giøre / Synden
ſtrider imod Retferdighed /
Vantro imod Troen / Døden
imod Liffuit / Fordømmelſe imod
Salighed / Verden oc Dieffuelen
imod Gud / Kiød oc Blod
imod Aanden. Her maa it Menniſke
altid vere beryſtet ſom en
Krigsmand / oc ferdig til at arbeide
i denne Kamp imod ſaadanne
Fiender / efferdi det er io icke
Iob. 7. andet end idel ſtrid her paa Jorden.
Sathan gaar omkring ſom

en brøllende Løwe / oc ſøger effter *1.Pet.5.*
den hand kand opſluge / oc begerer
at ſicte oſſ ſom Huede / ſiger *Luc. 22.*
Chriſtus: Synden ſetter til oſſ/lige
ſom hun vilde quelle oſſ: Kiød
oc Blod vil icke den Vey vd/ der
Aanden vil: Er det icke arbeyde at
haffue met ſaadanne Fiender at
giøre? Jo ſandelige/ it Menniſke
kand vel bliffue mødigt aff ſaadant
arbeyde. Den fromme Paulus
arbeider ſaa lenge imod diſſe
Fiender / At hand paa det ſidſte
bliffuer mødig oc ſiger: Jeg elendige *Rom. 7.*
Menniſke/huo ſkal frelſe mig
aff denne Døds Legeme. Saa er
dog denne vor Trøſt i dette vort
ſuaare Arbeide / at wi haffue den
HelligAand ſom oſſ hielper oc ſtrider
i oſſ mod Synden oc det kiødelige
Meñiſke: Vor Herre haffuer

Rom.13. iført oſſ liuſens Vaaben/ſom icke
2.Cor.10. ere Kiødelige / men mectige for
Gud / til at forſtyrre ſaadanne
Fienders Befeſtninger / Oc all
Høyhed / ſom ſig ophøyer imod
Eph. 6. Guds Viſdom: Oc haffuer klædt
oſſ i ſit Harnſk / efferdi wi ellers
ere Sathan alt for ſuage / At
wi diſſ ſtadigere ſkulle imodſtaa
Dieffuelens liſtige anløb. Fra
alt ſaadant Arbeide bliffuer it
Menniſke ved den timelige Død
naadelige forløſt/at Synden ſkal
icke ſiden mere beſuære oſſ/Dieffuelen
oc Verden ſkal icke mere ſette
Eſa.56. effter oſſ: Thi den Retferdige
borttagis fra all ſaadan wlycke /
oc HErren rycker hans Siel fra
Døden/hans Øyen fra Graad/
Pſ. 56. hans Fod fra Fald/at hand maa
116. vandre for Gud i de leffuendis
Land.

Land. Saa haffue wi derfor denne trøſt mod det ſuaare induortis Arbeide / paa huilcken wi ſtedſe ſkulle tencke/oc met forlengelſe attraa effter Forløſning / at wi en gong kunde faa ro oc huile.

Siden ocſaa haffuer huert Meñiſke vdi ſit kald i denne Verden møye oc arbeide/ i alle ſtater/ huo ellers vil flitelige vdrette det ſom hannem aff Gud er befallet oc paalagt. Wi ville lade den Geiſtlige ſtatis arbeide fare/ oc alene anſee huad for Arbeyde Herrer oc Førſter / vdi deris Regimente haffue at vdſtaa: Paa det wi oc kunde haffue Aarſage til at betencke huad vor Naadige / nu ſalige / Herre oc Konning vdi ſin tid / i ſit høye Kald haffuer hafft at arbeide. Saa paaminde oſſ / mine Elſkelige / de herlige Naffn / ſom ſaadanne Regentere oc Offrigheds Perſoner vdi Scrifften giffuis/om deris ſuaare beſtilling oc ſtore arbeide. Hoſſ Dauid kalder HERren dennem Pſ. 82. ſelff / Guder / At hand vil paaminde dennem om deris waffladelige Kierlighed mod deris Vnderſaatte/ Flittighed i deris Beſtilling/ Mildhed mod vnderſaatene/ Retferdighed i Domme etc. At lige ſom Gud icke lader aff at Pſ. 121. haffue omſorg for ſine Børn / hand ſoffuer icke / oc ſøffnis icke heller/ hand ſom ſit Folck beuarer / Saa ſkulle de oc beuiſe ſig. Gen. 26. Philiſterne kalde deris Regentere/ Abimelech / det er / min Fader oc Konning / ved huilcket de oc vilde haffue forſtaaet en Re-

genteris Faderlige omſorg / Flit-
tighed/oc Aaruaagenhed for ſine
Vnderſaatte : J Dommernis
Bog kallede Jſraels Børn deris
Ehud/en Frelſermand/Thi hand *Iudic. 3.*
arbeide for deris Forløſning / oc
frelſte dennem vdaff Eglon Mo-
abiternis Kongis Haand : Saa
kalder HERren ſelff hoſſ Pro-
pheten Eſaiam/ Cyrum ſin ſalff- *Eſa.45.*
uede / Thi hand ſelff er den ſom
ſaluer Herrer oc Regentere / oc
giffuer dennem ſtyrcke i deris ar-
beyde / Hand er den ſom giffuer
Kongerne Seyeruinding/oc tuin- *Pſ.144.*
ger Folckene vnder dennem. Saa-
dant Arbeyde er vel HERrens
Befalning/ dog bliffuer it Men-
niſke ſom faareſpent er / mødig
der aff /oc tit oc offte baade bange
oc tuilraadig/oc ynſker ſig/ at en-

ten vere vdi meget ringere ſtat i Verden / eller oc ſlet henſkild fra denne Verden. Saa vil Johannes oc her trøſte dennem / ſom i ſaa maade arbeyde / at hues de icke faa huile i denne Verden/ ſaa ſkulle de dog vere viſſe paa huile oc ro vdi det tilſtundende euige Liff / der ſom ingen wro dennem vijdere ſkal beſuære. Dette haffuer wi oc ſynderlige at mercke aff Johanne/ i dette huiles Ord/ at vore Graffuer / huilcke Kiød oc Blod ſiunis forſkreckelige / ere ickun huileſteder / vdi huilcke vore Legeme ſkulle huile/ lige ſom Sielene huile i Abrahams ſkød. Lige ſaa taler oc Eſaias om Guds Børns Leyeſted/ oc ſiger : Gack bort i it Kammer
Eſa. 26. mit Folck/ oc luck Dørren til effter dig / oc ſkiul dig it lidet Øyeblick.

Denne huile kalder Propheten en anden ſteds en Sabbath / paa *Eſaiæ. 66.* huilcken wi ſkulle haffue Rolighed effter de mange Søgne trældoms dage/ ſom wi haffue hafft i denne verden: Oc da ſkulle vi afflegge de gamle Søgnedags klæder/det er/ den gamle Adam met all ſin vanart/oc hues Legemet her i Verden for Syndens ſkyld maa lide / oc ſmyckis met huide klæder/ſom ere toede i Lammens Blod/Der ſkulle wi tacke vor HErre met Eſaia/ oc ſige: Jeg glæder mig i HERREN / Oc min Siel er glad i *Eſa. 61.* min Gud / Thi hand førde mig i Salighedſens klæder / oc klædde mig met Retferdighedſens Kiortel: Lige ſom en Brudgom prydet met Preſtelige Prydelſer/ Oc ſom en Brud prydet met hendis Smider.

Effterdi da wi nu aff Guds
ſalige Ord her om ere vnderuiſde /
At de ere ſalige ſom dø vdi
HERREN / oc deris Siele ere
ananmmede vdi Guds Haand
oc foruaring/ diſligeſt at de huile
aff deris arbeyde: Da lader oſſ i
denne vor almindelige Bedrøffuelſe
indlegge oſſ denne Salige
Trøſt til gode / at endog wi haffue
vel Aarſag til at ſørge / wi
ſom haffue ombaaret vor rette
Joſiam / ſom vdi ſin Regimentis
Tid moxen lige ved Joſia regerit
haffuer / oc met Joſia oc Joſaphat
gudfryctelige ſit Kongelige
Kald faareſtaaet: Saa bør
oſſ dog icke at vere wtaalmodige
oc wlydige / men efterfølge Syrachs
Syr. 38. Raad der hand ſiger: Efft-
erdi den døde nu ligger i Rolighed/

hed/ da lad aff at tencke paa hannem / (det er at bedrøffue dig ſelff met dine Tancker) Oc trøſt dig offuer hannem igen / effterdi hans Aand er ſkild her fra / det er / Effterdi hand er aff denne Verdens Elendighed naadelige forløſt / oc er i Salighed oc euig Glæde anammet : Saa ſkulle wi oc trøſte oſſ offuer vor ſalige allernaadigſte Herre : Hand haffuer vdſtaait ſit induortis Arbeyde / ſom en ret Chriſten Kempe / hand haffuer ſtrid en god Strid/ beholdet Troen oc en god Samuittighed : Hand haffuer oc i ſit Kongelige Embede trolige arbeydet. Nu huiler hand aff ſit Arbeyde/ oc er vdi Salighed oc euig Ro anammet / huor den gode Gud ſkal rigelige beløne hannem/

alt hues hand i denne Verden haffuer beuiſt den Chriſtne Kircke / oc ſine fattige Vnderſaatte / hues Fader hand haffuer trolige beuiſt ſig at vere.

Lige ſom wi derfor icke miſunde den ſalige Herre ſin Glæde oc Ro ſom hannem vederfaren er/Saa ville wi oc tacke den naadige Gud / ſom hannem ſaadan en Chriſtelig Affgang oc ſaligt Endeligt naadelige forlænt haffuer / at hand er ſkild fra denne Verden vdi en ſtadig oc Chriſten Tro / oc haffuer befallet ſin Siel ſin HERre oc Frelſere JESV CHriſto vdi Hender: Wille derfor aff Hiertet ynſke hannem en glædelig Opſtandelſe paa den Yderſte dag: Oc bede vor HERRE / At hand vilde aff ſin ſtore

Naade ſtyrcke i vor allernaadigſte Dronnings Hierte/ denne ſalige Trøſt aff Guds Ord/ oc giffue hendis Majeſtat Naade til / at bære den HERris JESV Chriſti Kaarſſ taalmodelige/ vdi it ſtadigt Haab til GVD: At hendis Naade motte betencke / dette Liff at vere it forgengeligt Liff / oc det Euige Liff at tilſtunde / vdi huilcket den rette Glæde / den rette Ro oc Huile ſkal først begyndis/der ſom alle Guds Børn/ſom her ved Døden atſkilles/ſkulle igen ſamles/ oc Euindelige tilſam̃en loffue oc priſe Gud. Gud beuare hendis Majeſtat i languarig Sundhed oc Karſkhed/fra all wlycke til Siel oc Liff: Sampt vor Naadige HERre Printz oc vdualde Konning/Gud

regere hannem i hans opuext ved
ſin Hellig Aand/ effterdi hans
Naade ſtaar nu Arbeydet igen
faare/da ville wi bede den allmectige
viſe oc gode Gud/ vdi hues
Syr. 10. Haand alle Regimenter ſtaa/den
ſom giffuer i ſin tid en duelig Regenter/
ved huilcken HERRE oc
Pro.20. Gud/Øyet ſeer oc Øret hører/at
hand ved hannem vilde ſkaffe ſit
Naffns ære / oc ſin Kirckis Forfremēlſe
i ſin tid/ Amen. Gud beuare
oc naadelige de andre Kongelige
Børn/ vore vnge Herrer
oc Frøyker/ i ſin kundſkab oc fryct
at opuoxe / Sit Naffn til ære/ oc
oſſ alle til gode oc glæde. GVD
Naadelige beuare det gantſke
Kongelige Huſis Slect/vor ſalige
naadige Konnings oc Herris/
oc vor naadigſte Dronnings høy-

baarne Blods fortiandte i deris Regimente at leffue fredſommelige/ vdi Liffs oc Siels Velfærd/ Gudfryctelige/ Retferdelige oc Lyckſalige at regere / ſit Naffn til ære/oc oſſ alle til gode oc Glæde/ oc naadelige Trøſte oc Huſuale dem alle / Amen. G V D giffue Danmarckis Raad ſin HelligAand/ Viſdommens oc Forſtandens Aand / Raadſens oc ſterckhedſens / Kendelſens oc HERrens Fryctis Aand / at de alting vdi Regimentet aff Guds Raad ſaa beſkicke kunde / at det motte ſke hans hellige Ord oc Kircke til Forfremmelſe / oc diſſe Riger oc Land til Fred oc Rolighed / oc Menigheden til Trøſt oc Glæde. G V D vnde dennem alle indbyrdis/ oc menige Danmarckis

Eſa. 11.

Adel/endrectige Hierter i det gode. GVD Naadelige affuende diſſe Rigers oc Lands Fiender oc Wuenner / hemmelige oc aabenbare / oc giffue alle Vnderſaatte lydige oc villige Hierter / til Guds Fryct oc it Chriſteligt Leffnit at føre / paa det Guds Retferdige Vrede motte fra oſſ affuendis / oc wi motte beholde en Naadig Gud i Himmelen/vnder hues Vinge wi kunde ſidde fri fra all vaade oc wlycke.

Endelig ville wi bede Gud i Him̃erige hand vilde vere vor allernaadigſte Dronnings ſampt vor vnge Herre Printzis oc det gantſke vnge Herſkaffs / menige Danmarcks Raads oc den gantſke Herſkaris Ledſmand/paa den-

ne de-

erter i det go
elige affuende
ads Fiender oc
elige oc aaben
lle Vnderſaat
ige Hierter / til
Chriſteligt Leff
det Guds Re
otte fra oſſ af
motte beholde en
Himmelen/ vnde
kunde ſidde fri fra
ycke.

lle wi bede Gud
vilde vere vor al
Dronnings ſamp
Printzis oc de
erſkaffs / menig
ads oc den gan
mand/ paa de
ne d

---

ne deris bedrøffuede Reyſe / Oc
beuare dennem alle fra all Wlycke / oc ved ſin Hellig Aand
dennem Naadelige trøſte
AMEN.

⁂

Prentet i Kiøbenhaffn/ Aff
Matz Wingaard/
1588.

Oc findis til kiøbs i vor Frue
Kircke ſammeſted.

⁂